

Jaarstukken 2018

- Jaarverslag en de jaarrekening
- Overzicht van baten en lasten

Versie 29 mei 2019

Vastgesteld door het College van de Noordelijke Rekenkamer op ...mei 2019

- Inhoudsopgave

- Jaarstukken
 - Jaarverslag
 - Jaarverslag 2018
 - Toelichting Paragrafen bij de jaarstukken 2018
 - Paragrafen:
 - Weerstandvermogen
 - Rekeningcourant verhouding
 - Bijdrage van provincies
 - Bedrijfsvoering

 - Jaarrekening 2018
 - Balans per 31 december 2018
 - Overzicht van baten en lasten 2018
 - Kasstroomoverzicht 2018
 - Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
 - Toelichting op de balans
 - Toelichting op het overzicht van baten en lasten
 - Gebeurtenissen na balansdatum

 - Overige gegevens
 - Realisatieoverzicht 2018 en 2017
 - Ondertekening van de Jaarrekening 2018
 - Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Jaarverslag 2018

Voorwoord

2018 was een productief jaar. Op 23 januari presenteerde de Noordelijke Rekenkamer samen met de Randstedelijke Rekenkamer een rapport over het functioneren van het Waddenfonds. De doorwerking van dit rapport was aanzienlijk. Twee maanden later, op 12 maart, presenteerde de Noordelijke Rekenkamer een rapport over de inspanningen van de drie Noordelijke provincies om ook de meest perifere gebieden te voorzien van snel internet. Het bleek dat de provinciebesturen hier moesten manoeuvreren tussen het mobiliseren van inwoners om zich als klant aan te melden en de Europese regels ter voorkoming van ongeoorloofde staatssteun. Ook dit rapport bracht de nodige pennen in beweging. Op 12 november publiceerde de Noordelijke Rekenkamer haar rapport over de kwaliteit van ramingen over werkgelegenheidseffecten, van (mede) door de noordelijke provincies bekostigde structuurversterkende projecten. Bij het vooraf rammen van deze werkgelegenheidseffecten is nog een wereld te winnen, net als bij de beoordeling achteraf. Provincies laten hiermee een kans liggen om te leren van ervaringen en de toekomstige besluitvorming over projecten en programma's te verbeteren. Ten slotte werd op vrijdag 14 december aangesloten bij de wereldwijde agenda ter zake van de energietransitie door te participeren in een door alle provinciale rekenkamers uitgevoerd onderzoek. Zijn de Noordelijke provincies op goede weg met de plaatsing van windturbines, het bijstoken van biomassa en het bevorderen van decentrale energieopwekking door de plaatsing van zonnepanelen? In twee essays die speciaal voor deze gelegenheid waren geschreven wierpen twee milieukundigen van de Rijksuniversiteit Groningen een blik vooruit en dat nog verder dan de volgende Statenperiode 2019-2023.

Er waren ook ontwikkelingen op het bestuurlijke vlak. Twee leden van de Raad van Advies gaven te kennen eerder te moeten stoppen. In 2018 moest derhalve afscheid genomen van Retze van der Honing (fractievoorzitter GroenLinks Fryslân) en van Matthijs Oosterhuis (Statenlid VVD Groningen). Gelukkig was er ook sprake van bestuurlijke continuïteit. Het Collegelid dr. Jan van der Bij is benoemd voor een tweede termijn.

Op het personele vlak waren er eveneens de nodige ontwikkelingen. Het College van de NRK besloot een nieuwe koers in te slaan. Enkele personeelsleden verlieten de organisatie. Andere personeelsleden kwamen de organisatie versterken.

College Noordelijke Rekenkamer

Grondslag Noordelijke Rekenkamer

De Provinciewet schrijft voor dat Provinciale Staten beschikken over een onafhankelijke Rekenkamer. Artikel 183 Provinciewet bepaalt dat die Rekenkamer het door het provinciebestuur gevoerde bestuur beoordeelt aan de hand van drie maatstaven: doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Rekenkamerrapporten dienen de Statenleden te ondersteunen bij hun controlerende taak. De Gemeenschappelijke Regeling de Noordelijke Rekenkamer (2016) bepaalt dat de negen Statenleden in de Raad van Advies adviseren over de inhoud van het tweejaarlijkse onderzoeksprogramma. Ook adviseren deze negen Statenleden over jaarstukken en begroting van de Rekenkamer en de (her)benoeming van de Collegen. In de Gemeenschappelijke Regeling zijn bepalingen opgenomen over de identieke, financiële bijdragen die de drie deelnemende provincies Drenthe, Fryslân en Groningen leveren aan het gemeenschappelijk orgaan, de Noordelijke Rekenkamer.

Samenstelling College

Het bestuur wordt uitgeoefend door het College van de Noordelijke Rekenkamer. De wettelijke termijn bedraagt zes jaar. Deze termijn kan één keer worden verlengd. Aan het begin van het verslagjaar 2018 werd het College gevormd door:

- mr. drs. M.C.A. Smilde (voorzitter, benoemd per 6-7-2016)
- dr. J. van der Bij (waarnemend voorzitter, herbenoemd per 1 oktober 2018)
- dr. P.L. Polhuis (benoemd per 6-7-2016)

Vergaderingen van het College

In het verslagjaar 2018 is het College tien keer in een reguliere vergadering bijeengekomen. Belangrijke aandachtspunten in de eerste helft van het verslagjaar waren:

- afronding onderzoek naar functioneren Waddenfonds
- afronding onderzoek naar provinciale steun voor aanleg snel internet in perifere gebieden van het Noorden
- start onderzoek naar hoe provincies uitvoering geven aan de energie-transitie

In de tweede helft van het verslagjaar hebben de besprekingen van het College zich vooral gericht op:

- afronding onderzoek naar hoe werkgelegenheidseffecten van structuurversterkende maatregelen door provinciebesturen vooraf en achteraf in kaart worden gebracht
- uitvoering onderzoek naar de interne organisatiecultuur
- start onderzoek naar natuur inclusieve landbouw
- start onderzoek naar verdeling van lusten en lasten bij de energie-transitie

Daarnaast is het College diverse keren ad hoc bijeengekomen op bedrijfsvoeringsaspecten (waaronder personele aangelegenheden) te bespreken.

Onderzoek

- Functioneren Waddenfonds

In 2005 heeft het toenmalige Kabinet besloten in de periode 2007-2026 additioneel € 800 mln. te investeren in het Waddengebied. Deze investering is bedoeld als compensatie voor negatieve effecten van gaswinning in het Waddengebied op de daar aanwezige natuur- en landschapswaarden. Tevens is besloten een deel van de beschikbare middelen te benutten voor het uitkopen van de kokkelvisserij. In de periode 2007-2011 verzorgde het Rijk de uitvoering van het Waddenfonds. Op 27 april 2011 heeft de Tweede Kamer ermee ingestemd het Waddenfonds over te dragen aan de provincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland. Gelijktijdig werd het Waddenfonds met € 75 mln. gekort. De voorwaarden van deze taakoverdracht zijn neergelegd in het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds (11-9-2011). De looptijd van het Waddenfonds is gesteld op 2012-2026.

In 2016 hebben de Noordelijke en de Randstedelijke Rekenkamer besloten onderzoek uit te voeren naar het functioneren van het gedecentraliseerde Waddenfonds. In de eerste plaats om na te gaan wat er is gebeurd met de zes aanbevelingen die op grond van een onderzoek van de Algemene Rekenkamer in 2011 zijn uitgebracht. In de tweede plaats om te beschrijven hoe de uitvoering van het gedecentraliseerde Waddenfonds zich in brede zin heeft ontwikkeld. Het rapport werd uitgebracht op 23 januari 2018. In het rapport spreekt de Noordelijke Rekenkamer onder meer zijn bezorgdheid uit over het handhaven van de onafhankelijkheid van het Waddenfonds, nu dat Waddenfonds sinds 2016 ook projectaanvragen van de Waddenprovincies in behandeling heeft genomen.

Het onderzoek heeft een flinke doorwerking gehad. Na publicatie heeft een verhelderend gesprek plaatsgevonden tussen het bestuur van het Wadden-fonds en het College van de Noordelijke Rekenkamer. De conclusies en aanbevelingen van het onderzoek hebben in de media (kranten, TV, radio) de nodige aandacht gekregen. Provinciale Staten van Fryslân, Groningen en Noord-Holland hebben na behandeling van het rapport alle acht aanbevelingen van de NRK onderschreven en overgenomen. Vervolgens hebben Gedeputeerden Staten en het bestuur van het Waddenfonds actie ondernomen om de aanbevelingen te implementeren. GS van Fryslân hebben voorgesteld om een bestuurswisseling in het DB van het Waddenfonds door te voeren, namelijk door de portefeuillehouder die grote projecten heeft in het Waddengebied te vervangen door een portefeuillehouder die weinig tot geen activiteiten in het Waddengebied heeft. Ook op ambtelijk niveau willen GS van Fryslân wijzigingen doorvoeren. Met deze wijzigingen hopen GS tegemoet te komen aan de aanbeveling om te zorgen voor een meer onafhankelijke besluitvorming. Daarnaast is besloten om de uitvoeringsorganisatie uit te breiden met 4 fte, zodat er meer aandacht kan worden gegeven aan de uitvoering van gesubsidieerde projecten. Verder is een Taskforce ingesteld die een ontwerp heeft gemaakt voor een monitoring- en evaluatiesysteem met als doel om meer grip te krijgen op de effectiviteit van gedane investeringen.

- Aanleg snel internet, ook in buitengebied

Het belang van snel internet neemt toe. Het is een basisvoorziening geworden. De Europese Unie ziet aanleg en beheer van een breedbandnetwerk overigens niet als openbare nutsfunctie, zoals riolering, elektriciteit, gas en drinkwater. De EU laat de aanleg van het breedbandnetwerk over aan marktkrachten. Door de hoge graafkosten is het voor marktpartijen financieel gezien niet interessant een breedbandnetwerk naar de sterk verspreide bebouwing op het platteland aan te leggen. Nu marktpartijen niet staan te springen een breedbandnetwerk in het buitengebied aan te leggen, blijven grote delen van het Noorden verstoken van snel internet. De provinciebesturen hebben zich dit marktfalen aangetrokken en proberen al een aantal jaar (eerst aarzelend vanaf 2013, later met meer daadkracht vanaf 2016) de aanleg van breedbandinternet te stimuleren. Ook inwoners trachten door middel van bewonersinitiatieven de aanleg van glasvezel te bevorderen, maar als consumenten van snel internet moeten zij daarbij meerdere (ook financiële) barrières overwinnen. Waar de provincie probeert de bewoners-initiatieven met kennis en middelen te ondersteunen om breedbandinternet aan te leggen, is dat één van de beleidsterreinen waarin de provincie rechtstreeks te maken krijgt met initiatiefrijke inwoners (overheidsparticipatie).

Maart 2018 is gerapporteerd in hoeverre de provinciebesturen er feitelijk in zijn geslaagd de aanleg van breedband aansluitingen te verhogen. Daarbij wordt zowel gekeken naar de route waarbij het provinciebestuur één preferente aanbieder in staat stelt de gehele provincie van snel internet te voorzien (de optie: centrale regie). Ook wordt gekeken naar de uitvoerbaarheid van de route waarbij het provinciebestuur vooral de bewonersinitiatieven in staat stelt de aanleg van snel internet te bevorderen (de optie: van onderop). De onderzoekers hebben eerst het gevoerde beleid in kaart gebracht. Per provincie zijn er steeds drie cases onderzocht: twee bewonersinitiatieven (vraagbundeling) en één casus waarbij de aanleg plaatsvindt op initiatief van een publieke netwerkbeheerder. Niet alleen worden de bevindingen in de drie provincies met elkaar vergeleken, maar ook wordt ook gekeken de ervaringen in de Duitse deelstaat Nedersaksen.

Het onderzoek heeft voor iedere provincie geleid tot aanbevelingen. In Groningen en Fryslân nemen PS alle aanbevelingen over. Alleen PS van Drenthe deelt (op advies van GS) niet de aanbeveling dat het zelf aanleggen van glasvezel als optie kan worden overwogen. De aanleg van breedbandinternet is inmiddels in alle drie provincies van start gegaan, waarbij zij rekening houden met de aanbevelingen. Het rapport heeft verder veel aandacht in de media gehad. Zowel vakwebsites (Binnenlands Bestuur, Telecompaper, Computable), als de regionale pers hebben artikelen over het rapport gepubliceerd. Ook wordt in een wetenschappelijke studie naar het rapport verwezen.

- **Energietransitie**

Het Nederlandse energiesysteem moet ingrijpend worden veranderd. Fossiele brandstoffen maken plaats voor hernieuwbare energie, zoals wind en zon. Over deze energietransitie zijn Europese en landelijke afspraken gemaakt. Alle provincies zetten zich, samen met partners zoals woningbouwcorporaties, bedrijven, gemeenten en inwonerscollectieven in om te voldoen aan die afspraken. De vijf provinciale Rekenkamers hebben in hun rapport 'Energie in transitie' in kaart gebracht hoe ver de twaalf provincies zijn met deze energietransitie. In hun rapport doen de Rekenkamers aanbevelingen voor de manier waarop Provinciale Staten hun rol bij energietransitie kunnen invullen. Ook hebben de Rekenkamers aanbevelingen geformuleerd om in de toekomst beter zichtbaar te maken wat de bijdrage van de provincies is, om te zorgen dat provincies van elkaar kunnen leren en om te kunnen sturen op doelen die veelal ver in de toekomst liggen. Het rapport is op 14 december 2018 gepubliceerd.

Uit het onderzoek blijkt dat alle provincies een programma hebben dat zich richt op energietransitie. Er worden verschillende termen gebruikt, maar de insteek bij de provincies is de afgelopen jaren in grote lijnen dezelfde geweest: energie besparen enerzijds en hernieuwbare energie opwekken anderzijds. De Rekenkamers bevelen aan om zoveel mogelijk dezelfde begrippen te hanteren bij de formulering van ambities en het vaststellen van doelen. Omdat het vaak gaat om doelstellingen die verder in de toekomst liggen, is het belangrijk om te weten of de plannen haalbaar zijn. Door tussendoelen te formuleren, kan tussentijds worden bijgestuurd, zo adviseren de Rekenkamers. De provincies kunnen veel van elkaar leren over de verschillende instrumenten die ze inzetten voor energietransitie. De Rekenkamers hebben ook gekeken naar de financiële middelen die de provincies aan energietransitie uitgeven. De samenwerking die voor de energietransitie nodig is, vraagt om gezamenlijke plannen van provincie en partners. Omdat de ontwikkelingen op het gebied van energietransitie snel gaan, is een programma nodig dat daarvoor ruimte biedt. Bij het opstellen van de toekomstige programma's voor energietransitie, waarin CO₂-reductie en -opslag in een aantal provincies naar verwachting een grotere plek innemen, zijn dit belangrijke aandachtspunten voor Provinciale Staten.

- **Werkt het?**

Op maandag 12 november publiceerde de Noordelijke Rekenkamer het rapport *Werkt het*. De Noordelijke Rekenkamer heeft beoordeeld of:

- vooraf een deugdelijke inschatting is gemaakt van de te verwachten werkgelegenheidseffecten;
- achteraf een deugdelijk vaststelling heeft plaatsgevonden van de gerealiseerd werkgelegenheidseffecten;
- de provincie gebruik heeft gemaakt van deze ramingen en realisaties. Uit het onderzoek komt naar voren dat het merendeel van de ramingen werd opgesteld door de subsidie-aanvrager.

De Rekenkamer constateert dat veel ramingen niet voldoen, aan de eisen die hieraan mogen worden gesteld; de ramingen presenteren geen dekkend overzicht van de effecten en gaan onvoldoende in op projectalternatieven, scenario's, onzekerheden en risico's. Positief is dat enkele ramingen zijn opgesteld door externe bureaus, waardoor de provincie zorgt voor een kritische toets op de uitvoering. Bij het SNN blijkt veel informatie over de programma's aanwezig te zijn, maar deze bereikt de Staten echter in onvoldoende mate. De evaluaties die achteraf hebben plaatsgevonden zijn veelal opgesteld door de met subsidiebegunstigde organisaties. De kwaliteit van deze rapportages verschilt. In veel gevallen geven de rapporten onvoldoende inzicht in het structurele werkgelegenheidseffect. Ten slotte valt op dat de ramingen van de werkgelegenheidseffecten vooraf aanzienlijk hoger zijn, dan de feitelijke realisaties achteraf. Er is sprake van wensdenken.

De Rekenkamer doet aan de Statenleden de aanbeveling om ramingen en vaststellingen kritisch te toetsen: voer een ex ante en ex post evaluatie uit voor majeure en risicovolle projecten. De Rekenkamer beveelt de provincie ook aan om beschikbare informatie over geraamde en vastgestelde werkgelegenheidseffecten op de agenda van PS te plaatsen. Zo wordt de informatie uit evaluaties benut en wordt een grondslag ontwikkeld voor een verbetering van het beleid op basis van feiten en ervaring. Daarnaast dienen de provincies bij de kritische toetsing van inschattingen en vaststellingen, nadrukkelijker gebruik te maken van de informatie die voor handen is bij het SNN.

Het rapport 'Werk het?' heeft de nodige media-aandacht gekregen, onder meer van BNR Nieuwsradio en RTV Drenthe.

Contacten met (leden van) Provinciale Staten

Zoals gebruikelijk, werden voorafgaand aan de feitelijke publicatie van de Rekenkamerrapporten presentaties georganiseerd. In deze besloten bijeenkomsten (briefings) wordt voorafgaand aan het aflopen van het embargo aan de geïnteresseerde Statenleden een toelichting op de conclusies en aanbevelingen van het Rekenkameronderzoek gegeven.

De Noordelijke Rekenkamer stelt het contact met Provinciale Staten en haar leden over de onderzoeksrapporten op hoge prijs. Het College is te allen tijde bereid in een commissievergadering een toelichting te geven op zijn rapporten. In het verslagjaar werd diverse malen een toelichting in een commissievergadering gegeven (3 keer over het rapport 'Internet: een beetje snel graag'; 2 keer over het rapport 'Waddenfonds'). De bespreking van de rapporten over de Energietransitie en Toetsing van Investeringsprogramma's valt in 2019.

Raad van Advies van de Noordelijke Rekenkamer

De Raad van Advies bestaat uit afgevaardigden van Provinciale Staten en telt negen leden, uit elke provincie drie. De Provinciale Staten van Drenthe worden vertegenwoordigd door:

- mevrouw M.C.J. van der Tol en de heren J. Vester en P. Moltmaker.

De Provinciale Staten van Groningen worden vertegenwoordigd door:

- de heren H. Meendering, J.H Mastenbroek en M. Miesen. Aan het begin van het verslagjaar werd afscheid genomen van de heer M. Oosterhuis.

De Provinciale Staten van Fryslân worden vertegenwoordigd door:

- de heren R. van der Honing, drs. R. van Maurik en drs. L.P. Stoel. De heer Van Maurik is tevens de voorzitter van de Raad van Advies. Aan het eind van het verslagjaar werd afscheid genomen van de heer R. van der Honing. Met het oog op de aanstaande verkiezingen voor de provinciale Staten (20-3-19) werd er geen vervanger meer in zijn plaats benoemd.

Het secretariaat van de Raad van Advies wordt verzorgd door mevrouw mr. drs. S. Buissink, statengriffier van de provincie Drenthe. In de verslagperiode werd zij bijgestaan door de heer drs. L. Boer.

In de verslagperiode is de Raad van Advies verschillende malen bijeengekomen. De volgende zaken hebben de nodige aandacht gekregen: de jaarstukken 2017 en de begroting 2019; de investering in een nieuwe ICT-omgeving; de uitvoering van een intern organisatieonderzoek en het uitstippelen van de nieuwe koers waarbij de NRK ook gaat werven voor een nieuwe directeur-secretaris.

Medewerkers van de Noordelijke Rekenkamer leverden bijdragen aan bijeenkomsten van de Kring Noord van de NVRR en hetzelfde geldt voor het verzorgen van de NVRR-cursus Kennismaken met Rekenkamerwerk.

Bedrijfsvoering

Het bureau van de Noordelijke Rekenkamer ondersteunt het College bij het uitoefenen van zijn wettelijke taak. De secretaris van het College is tevens directeur van het bureau. De directeur-secretaris geeft leiding aan zes medewerkers.

Waar mogelijk wordt het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer uitgevoerd door medewerkers van het bureau zelf. Bij uitzondering wordt externe expertise ingehuurd. In het verslagjaar 2018 werd voor de uitvoering van het onderzoek naar natuur-inclusieve landbouw een beroep gedaan op Dr. S. Steenbeek.

Een belangrijke voorwaarde voor het kunnen doen van onderzoek is een snelle en gebruiksvriendelijke ICT. In de planning was voorzien dat er in 2018 een nieuwe ICT-omgeving zou worden ingericht. Niet was voorzien dat de bestaande ICT-partner zijn faillissement moest aanvragen. Gelukkig kon op dat ongelukkige moment de aanbestedingsprocedure worden afgesloten en kon de Noordelijke Rekenkamer een beroep doen op een nieuwe ICT-partner.

Medewerkers

Het bureau van de Rekenkamer heeft voor de uitvoering van het onderzoek een formatie van 4 fte. die onder leiding staat van de secretaris-directeur. Het College en de medewerkers worden ondersteund door een office manager. Het bureau kent daarmee een formatie van 6,0 fte. In 2018 was de feitelijke bezetting 5,4, waarbij sprake was van een ziekteverzuim van 4,29 procent.

Per 15-4-2018 vertrok één van de twee senior onderzoekers. Tijdens het verslagjaar werd deze vacature niet opnieuw opgevuld. Wel werd een van de zittende onderzoekers aan het eind van het verslagjaar bevorderd tot senior-onderzoeker. Het Aan het eind van het verslagjaar (per 1 januari 2019) heeft de secretaris-directeur van de Noordelijke Rekenkamer zijn functie neergelegd.

Dienstverlening en servicecontracten

De provincie Drenthe vervult als centrumprovincie (aangewezen in de Gemeenschappelijke Regeling) voor de Noordelijke Rekenkamer een ondersteunende rol. Deze overeenkomst is begin 2017 herzien. De provincie Drenthe heeft in het verslagjaar adviezen uitgebracht over onder meer het personeelsbeleid.

Website

In het verslagjaar werd de website door 9.171 bezoekers bezocht. In totaal werden er 23.590 pagina's bekeken. De meeste bezoekers waren afkomstig uit de stad Groningen (941). In frequentie gevolgd door: Amsterdam (827 bezoekers), Assen (702 bezoekers), Leeuwarden (515 bezoekers), en Hengelo (397 bezoekers). Meest geraadpleegde thema was het rapport Breedbandinternet (984 bezoekers). Ook het rapport Waddenfonds (733), pagina's over de organisatie (totaal 1.021), actuele rapporten (320) en onderzoeken in voorbereiding (271) werden veel bezocht. In vergelijking met 2017 is er sprake van een daling van het aantal bezoekers met ruim 30 procentpunt (toen: 13.314).

Toelichting Paragrafen bij de jaarstukken 2018

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV 2017) schrijft voor dat de betrokken overheid te onderscheiden programma's kent die samenhangen met de maatschappelijke beleidsvelden waarop deze overheid zich richt. Verder schrijft het BBV voor dat de betreffende overheid in afzonderlijke paragrafen de uitgangspunten beschrijft die op een aantal, door de regelgever genoemde, beheersaspecten in acht worden genomen. De Noordelijke Rekenkamer is geen bestuursorgaan dat besluiten met rechtsgevolg neemt. De Rekenkamer doet onderzoek. De strekking van dit onderzoek neemt de vorm aan van een constatering (onderzoeksbevinding) dan wel een advies (aanbeveling). De Noordelijke Rekenkamer heeft geen rechtspersoonlijkheid. Er kan geen onroerend goed worden aangekocht. Er worden geen kapitaalgoederen – anders dan ICT-apparatuur – aangehouden, zodat het formuleren van uitgangspunten bij het onderhoud van kapitaalgoederen niet zinvol is. De Noordelijke Rekenkamer is een samenwerkingsorgaan van de drie Noordelijke provincies maar neemt zelf niet - bestuurlijk noch financieel - deel aan andere organisaties. Er is in de rekening van de NRK geen paragraaf verbonden partijen opgenomen. Onderstaand komen achtereenvolgens aan bod: weerstandsvermogen, financiering en bedrijfsvoering.

Weerstandsvermogen

Mochten zich incidenten voordoen die effect hebben op de financiële positie van de Noordelijke Rekenkamer, kan daarin worden voorzien door een beroep te doen op de weerstandscapaciteit uit de reserve en op de post onvoorzien.

Rekeningcourant verhouding

De Noordelijke Rekenkamer voert een deel van haar financiële administratie in eigen beheer uit. De salarisbetaling en de daarmee samenhangende reiskostenvergoeding vallen onder de administratie van de provincie Drenthe (de formele werkgever). De aan de NRK deelnemende provincies storten hun jaarlijkse bijdrage rechtstreeks op de rekening-courant van de Rekenkamer.

Bijdrage van provincies

Jaarlijks stellen de Staten van de drie deelnemende provincies een gelijk bedrag beschikbaar ter dekking van de te maken kosten. Deze bijdrage is taakstellend.

Bedrijfsvoering

Het personeel van de Noordelijke Rekenkamer is formeel in dienst van de provincie Drenthe. De Noordelijke Rekenkamer volgt grotendeels het personeelsbeleid van de provincie. Voor informatie over de ontwikkeling van de loonsommen en sociale lasten conformeert de Rekenkamer zich aan opgaven die de provincie Drenthe aan haar verstrekt. De provincie Drenthe ontvangt voor het uitvoeren van deze werkzaamheden een vergoeding. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een dienstverleningsprotocol (DVP-2016). In de genoemde dienstverleningsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de ondersteuning van de directeur-secretaris bij personeelszaken, arbeidsomstandigheden, juridisch advies en verzuimbegeleiding. De vergoeding wordt vastgesteld op basis van urenadministratie en nacalculatie.

VOOR WAARMERKINGS-
DOELEINDEN

Verstegen accountants
en adviseurs B.V.

d.d. **29/05/2019**

Jaarrekening

Balans per 31 december 2018

Deze balans is de balans van de Noordelijke Rekenkamer voor de verwerking van het resultaat 2018.

Balans 2018 voor verwerking van het resultaat (in euro's (€))

Activa	<i>Toelichting nummer</i>	31-12-2018	31-12-2017
Materiële vaste activa			
Overige materiële vaste activa	01	0	456
Totaal materiële vaste activa		0	456
Vlottende activa			
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar (liquide middelen)	02	154.868	258.551
Overlopende activa	03	47.802	20.325
Totaal vlottende activa		202.670	278.876
Totaal activa		202.670	279.332
Passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	04	113.597	39.937
resultaat boekjaar	05	-/- 120.833	73.660
Totaal eigen vermogen		-/- 7.236	113.597
Kortlopende schulden			
Overlopende passiva	03	209.906	165.735
Totaal kortlopende schulden		209.906	165.735

VOOR WAARMERKINGS-
DOELEINDEN

Verstegen accountants
en adviseurs B.V.

d.d. 29/05/2019

Totaal passiva		202.670	279.332
Niet uit de balans blijvende verplichtingen		7.028	7.028

Overzicht van baten en lasten 2018

Om de aansluiting tussen het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2018 en de begroting 2018 zichtbaar te maken, is voor een aantal posten een toelichting opgenomen (zie: voor verwijzingsnummers de tweede kolom van onderstaande tabel). Ook de realisatiecijfers van 2017 zijn toegevoegd als referentie. In de bijlage bij deze jaarrekening is een gedetailleerd realisatieoverzicht 2017-2018 opgenomen.

	Toelichting nummer	Realisatie 2018	Begroting 2018 ¹	Vershil 2018	Realisatie 2017
Bijdragen provincies	07	803.000	803.000	0	800.350
Som der opbrengsten		803.000	803.000	0	800.350
<i>Bedrijfslasten</i>					
Intern personeel, woon werk verkeer	08	574.389	667.000	-/- 92.611	573.978
Extern personeel	09	68.594	35.000	+/+ 33.594	47.741
Werving, selectie, vorming, opleiding	10	1.238	1.750	-/- 512	2.562
Huisvesting	11	44.019	41.500	+/+ 2.519	39.728
Externe diensten	12	208.210	26.750	+/+ 181.460	29.955
Afschrijvingen	13	457	500	-/- 43	6.324
Vormgeving rapporten	14	11.734	15.000	-/- 3.266	6.405
Overige bedrijfskosten	15	12.239	10.500	+/+ 1.739	13.329
Voorlichting en representatie	16	2.953	4.500	-/- 1.547	6.671
Onvoorzien	17	0	500	-/- 500	0
Som der bedrijfslasten		923.833	803.000	-/- 120.833	726.693

¹ In de Collegevergadering van 20 december 2017 is besloten om blijvend binnen de vastgestelde kaders van de vastgestelde begroting 2018 via een herschikking van enkele begrotingsposten beter aan te kunnen sluiten bij enkele inmiddels gewijzigde omstandigheden op het vlak van huisvesting en formatie intern personeel. Uitgaande van deze bijgestelde begroting is de staat van baten en lasten opgesteld.

Rentebaten	18	0	0	0	3
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	05	-/- 120.833	0	-/- 120.833	73.660

Het overzicht van baten en lasten 2018 is inclusief overhead.

VOOR WAARMERKINGS-
DOELEINDEN

 Verstegen accountants
en adviseurs B.V.

d.d. **29/05/2019**

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de uitgaven en ontvangsten.

Kasstroom overzicht 2018 (in euro's (€))

Mutaties liquide middelen		toelichting		
Beginsaldo rekeningen 2018		02		258.551
A: Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bijdrage deelnemers		07	803.000	
Rente		18	0	
Bedrijfslasten totaal			-/- 923.833	
Totaalsaldo A				-/- 120.833
B: Kasstroom uit investeringen en overige mutaties				
Afschrijvingen		01 en 13	456	
Investeringen		01 en 13	0	
Mutaties overlopende activa		03	-/- 27.477	
Mutaties overlopende passiva		03	44.171	
Totaalsaldo B				17.150
C. Bestemming resultaat				
Toevoeging aan reserve wegens bijzondere omstandigheden				
Totaal C		06		0
Totaal mutaties liquide middelen (A+B+C)				-/- 103.683
Saldo rekeningen		02		154.868

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening van de Noordelijke Rekenkamer is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV 2017). De Noordelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijk orgaan van de Provinciale Staten van Drenthe, Fryslân en Groningen op basis van de Gemeenschappelijke Regeling Noordelijke Rekenkamer (2016). De provincie Drenthe is als centrumprovincie aangewezen. Bij de controle van de jaarrekening is het rechtmatigheidskader NRK in acht genomen. In de jaarrekening 2018 zijn de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2018, de staat van baten en lasten, het kasstroomoverzicht en een toelichting op de posten opgenomen. Als bijlage is het realisatieoverzicht 2018-2017 toegevoegd.

Grondslagen voor waardering activa en passiva

Algemeen

Het vermogen wordt bepaald op grond van historische prijzen. De activa en de passiva zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Materiële vaste activa

De waardering was gebaseerd op de aanschafwaarde onder aftrek van verrichte afschrijvingen. Afschrijving vond lineair plaats op basis van de geschatte economische levensduur. Gelet op het karakter van de activa (automatiseringsapparatuur) was de levensduur op drie jaar gesteld. Hierbij wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde.

Het beleid is dat investeringen worden geactiveerd indien hoger dan € 5.000,00 en een minimale gebruiksduur kennen van 3 jaar.

Vorderingen

Bij de waardering van eventuele vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid. De omvang van dit risico is beoordeeld.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

In de staat van baten en lasten worden opbrengsten en kosten verantwoord die betrekking hebben op de bedrijfsactiviteiten die tijdens het boekjaar 2018 werden verricht.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Artikel 44 en 49 van het BBV schrijven voor dat voor jaarlijks terugkerende, aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een gelijk volume geen voorziening mag worden getroffen en deze niet in de overlopende passiva mogen worden opgenomen.

Toelichting op de balans

De nummers corresponderen met de toelichtingsnummers uit de balans, uit het overzicht van baten en lasten en uit het kasstroomoverzicht.

01 Materiële vaste activa

In het verslagjaar 2018 werd de gehele ICT-omgeving vervangen. In vergelijking tot de eerste ICT-transitie werden deze keer vooral nieuwe licenties verworven.

Mutatieoverzicht materiële vaste activa 2018	
Aanschafwaarde t/m 2016	48.294
Cumulatieve afschrijvingen t/m 2016	-/- 47.838
Boekwaarde 31 december 2017	457
Geïnvesteed 2018	
Desinvesteringen 2018	-, -
Afschrijvingen 2018	457
Boekwaarde 31 december 2017	0

02 Liquide middelen

Sinds 2013 beschikt de Noordelijke Rekenkamer over een eigen betaalrekening en depositorekening bij de ABN AMRO. Het niet direct benodigde deel van de inkomsten wordt op dit deposito gestort met het oog op opbrengsten uit rente. Daarnaast is er medio 2014 een bankgarantie aangegaan ter zekerstelling van de af te dragen huur voor het pand aan de Dr. Nassaulaan 5. Het beginsaldo op de bankrekening van de Rekenkamer per 1 januari 2018 was € 258.550,77 en het eindsaldo per 31 december 2018 was € 154.867,81.

03 Overlopende activa en passiva

De overlopende activa betreffen kortlopende vorderingen en bestaan voornamelijk uit vooruitbetaalde kosten. Het gaat hier onder andere om de huur van het pand over de maand januari 2018. De overlopende passiva bestaan uit onder meer uitgaven inhuur extern personeel over de maand december 2018, telefoonkosten en de dienstverlening door de provincie Drenthe.

04 Eigen vermogen

Reserve Noordelijke Rekenkamer

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
t/m 2012		25.000	67.565	42.565
2013	42.565	0	0	42.565
2014	42.565	3.659	0	38.906
2015	38.906	0	33.305	72.211
2016	72.211	0	9.514	81.725
2017	81.725	41.786	0	39.937
2018	39.937	0	73.660	113.597
2019	113.597	-/- 120.833	0	-/- 7.236

In overleg met de Raad van Advies is in het verslagjaar 2018 besloten om het positieve resultaat over het rekeningjaar 2017, zijnde € 73.660,- aan te houden met het oog op bijzondere omstandigheden waaronder de vervanging van de ICT-omgeving en een koersverlegging met betrekking tot de bedrijfsvoering.

Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit de vrij uitkeerbare reserve. Tegenover deze reserve staan geen verplichtingen op grond van de wet of statuten om deze reserve aan te houden. Mutaties in de algemene reserve ontstaan door winstbestemming en vrijval van wettelijke reserves. De algemene reserve heeft tot doel tegenvallers bij lopende onderzoeken op te vangen, eventuele kortingen op provinciale bijdragen op te vangen, en een voorziening te bieden indien bij langdurige ziekte een eventuele vervanging vanuit eigen middelen moet worden bekostigd.

05 (Het) resultaat boekjaar

Het verslagjaar 2018 wordt afgesloten met een negatief resultaat van € 120.833. Er waren meevallers op de posten intern personeel en vormgeving rapporten. Er waren tegenvallers op de posten externe inhuur, organisatiekosten en automatisering. De extra uitgaven op het vlak van automatisering waren vooraf voorzien. Als de eenmalige uitgaven niet worden meegerekend, zijn de reguliere uitgaven voor automatisering na de overstap naar een nieuwe ICT-partner gedaald.

06 bestemming resultaat 2018

Het negatieve resultaat in 2018 gaat ten laste van het Eigen Vermogen. Daarmee is het Eigen Vermogen minder dan 5%. Een lagere reserve dan 5% van de bijdragen van de drie provincies is naar de mening van de Noordelijke Rekenkamer en haar Raad van Advies onwenselijk. De Noordelijke Rekenkamer gaat Provinciale Staten van Groningen, Drenthe en Fryslân verzoeken een aanvullende financiële bijdrage te verstrekken, zodat de Reserve 5% bedraagt.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Een niet in de balans opgenomen verplichting betreft het huurcontract voor de huisvesting van het bureau in een pand aan de Dr. Nassaulaan 5 te Assen (toelichting onder nummer 10 'huisvesting'). De huurtermijn bedroeg aanvankelijk €20.063 per jaar. Het vijfjarige huurcontract loopt door tot 31 december 2019. Er zijn in dit contract tevens afspraken over de servicekosten gemaakt. In 2017 heeft de NRK meer kantoorruimte (115m²) bij gehuurd. De totale jaarhuur bedraagt daarmee € 29.063. De totale servicekosten worden – na deze uitbreiding van het vloeroppervlak - begroot op € 12.351 per jaar. Verder zijn er langer lopende contracten voor het onderhoud en beheer van de ICT en de website aangegaan. De dienstverleningsovereenkomst met de provincie Drenthe is begin 2017 herzien.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Hieronder wordt ingegaan op de samenstelling van het resultaat. In de bijlage is een realisatieoverzicht opgenomen waarin de verschillen met de begroting per categorie worden toegelicht. Op hoofdcategorie is de aansluiting met de begroting 2018 aangehouden.

07 Netto-omzet

De ontvangsten van de drie deelnemende provincies ter dekking van de bedrijfskosten vallen onder de opbrengsten van de Noordelijke Rekenkamer. Na vaststelling van de begroting 2018 in de zomer van 2017 heeft de Rekenkamer in januari 2018 de drie provincies om hun jaarbijdrage verzocht. Aan dit verzoek is conform voldaan.

08 Intern personeel

De kosten voor intern personeel in het overzicht van baten en lasten zijn opgebouwd uit:

Intern personeel	Realisatie 2018	Begroot 2018	Realisatie 2017
Salarissen personeel + sociale lasten	563.554	655.000	564.709
Vergoeding woon-werkverkeer + reis- en verblijfkosten	10.835	12.000	9.269
Vorming en opleiding	1.238	1.750	2.562
Totaal	575.627	668.750	576.540

De personele uitgaven vallen in 2018 aanzienlijk lager uit dan begroot. In de eerste helft van 2018 was er nog sprake van een volledige formatie. Door het vertrek van één van de seniormedewerkers medio april was er sprake van een geringere bezetting van de beschikbare formatie. De betreffende vacature werd nog niet vrij gegeven.

Met betrekking tot de vorming en opleiding kan worden opgemerkt dat in het verslagjaar werd deelgenomen aan landelijke en regionale conferenties van de vakorganisatie voor rekenkameronderzoek (NVR). De tijdelijke medewerker nam deel aan de NVR-cursus *Kennismaken met Rekenkamerwerk 2018-2019*.

Aantallen fulltime equivalenten	Realisatie 2018	Begroot 2018	Realisatie 2017
Bestuur	0,4	0,4	0,4
Bureau	5,4	6,0	6,3
Totaal	5,8	6,4	6,7

Per 1-1-2018 heeft één van de seniormedewerkers – in het kader van het zogeheten *generatiepact* – een beperkte werktijdverkorting aangevraagd. Deze senior medewerker heeft nu een aanstelling van 0,6. Een tweede senior medewerker is medio april uit dienst getreden. Ter vervanging van laatst genoemde medewerker is er een tijdelijke medewerker aangetrokken. Een en ander heeft geleid tot een vergroting van de medewerkers in de zogeheten *flexibele schil*.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur [en overige topfunctionarissen] over het jaar 2018 is als volgt:

Leidinggevende topfunctionarissen met bezoldiging boven € 1.700

	M. Herweijer
1 Functie (functienaam)	Bestuurder
2 In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	1-sep-11
3 In dienst tot (datum einde functievervulling)	heden
4 (Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
5 Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%
6 Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	112.831
7 Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	18.037
8 Totaal bezoldiging	130.868
9 Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	189.000

2017

1 (Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
2 Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%
3 Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	110.003
4 Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	16.542
5 Totaal bezoldiging	126.545
6 Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	181.000

Toezichthoudende topfunctionarissen met bezoldiging boven € 1.700

	M.C.A. Smilde	J. van der Bij	P.L. Polhuis
1 Functie (functienaam)	Voorzitter college	Vice-voorzitter college	Lid college
2 In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	6-jul-16	1-sep-12	6-jul-16
3 In dienst tot (datum einde functievervulling)	heden	heden	heden
4 Totaal bezoldiging in kader van de WNT	24.201	11.568	13.942
5 Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	28.350	18.900	18.900
<u>2017</u>			
1 Totaal bezoldiging in kader van de WNT	22.882	11.308	11.722
2 Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	27.150	18.100	18.100

Toelichting Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

- a. Het bezoldigingsmaximum voor de directeur bedraagt € 189.000. Dit maximum wordt niet overschreden door de directeur.
Het bijbehorende bezoldigingsmaximum voor de voorzitter van het college bedraagt € 28.350 en voor de overige leden van het college € 18.900. Deze maxima worden niet overschreden.
- b. Het verschil in de bezoldiging in het kader van de WNT tussen de Toezichthoudende topfunctionarissen (4), t.w. de vicevoorzitter van het college en het collegelid, is toe te schrijven aan de brutering van het aantal gemaakte kilometers voor dienstreizen door dit collegelid.

09 Extern personeel

In de verslagperiode is – net als in het voorgaande jaar - voor het voeren van de boekhouding een beroep gedaan op een financiële medewerker van BAN-PD. Ten aanzien van de uitvoering van een onderzoek naar 'natuurinclusieve landbouw' is eveneens via BAN-PD een tijdelijke onderzoeker ingehuurd.

10 Kosten werving en selectie

In het verslagjaar werd extern voor een beperkte periode een onderzoeker (onderzoek natuur-inclusieve landbouw) en een officemanager (september-november) ingehuurd.

11 Huisvesting

Op het vlak van de huisvesting zijn er in het verslagjaar geen veranderingen opgetreden. Het bureau van de Noordelijke Rekenkamer is en bleef gevestigd aan de Dr. Nassaulaan 5 te Assen.

12 Externe diensten

De post Externe Diensten is opgebouwd uit vier posten. Op de eerste plaats komt de dienstverlening door de provincie Drenthe. Deze dienstverlening heeft vooral betrekking op het personeelsbeleid. Begin 2017 is een nieuwe dienstverleningsovereenkomst tot stand gekomen. Mede op advies van een extern onderzoeksbureau is besloten om meer beheerstaken in eigen beheer uit te voeren en minder sterk te leunen op ingehuurde dienstverlening door de provincie Drenthe.

Bij de uitgaven voor ondersteuning op het vlak van ICT is er ten opzichte van de begroting sprake van een overschrijding. Er heeft een aanbesteding plaatsgevonden van de ICT-dienstverlening. De deels eenmalige uitgaven ter zake van de nieuwe ICT-omgeving zijn geboekt op deze post.

Op het vlak van de schoonmaakkosten hebben zich geen vermeldenswaardige veranderingen voorgedaan.

De kosten van het accountantsonderzoek over de jaarrekening 2017 vielen iets hoger uit dan was begroot. Bovendien werd nog aanvullend aan de accountant om een advies gevraagd.

Een grote en onvoorziene uitgavenpost in 2018 betroffen de kosten inzake de organisatieontwikkeling en de inschakeling van juridische bijstand in drie personeelsdossiers. In een geval heeft dat in onderling overleg geleid tot het bereiken van overeenstemming over een vertrek, tezamen met een vertrekregeling; daarbij droeg de Noordelijke Rekenkamer naast deze kosten ook de juridische kosten van de tegenpartij, in twee gevallen loopt het overleg nog.

Externe diensten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Dienstverlening Drenthe	6.038	3.000	5.771
Automatisering	33.966	14.000	15.066
Schoonmaak	3.796	3.750	3.567
Overige diensten waaronder accountantscontrole	7.004	6.000	5.561
Organisatieontwikkeling	101.542	0	0
Juridische bijstand	55.864	0	0
Totaal	208.210	26.750	29.955

13 Afschrijving vaste activa.

In 2018 zijn er forse investeringen gedaan in een nieuwe ICT-omgeving. De uitgaven hadden echter in grote mate betrekking op licenties en op uren dienstverlening om de datatransitie mogelijk te maken. Een deel van de reeds afgeschreven hardware (server) kon opnieuw worden benut. Het College heeft besloten de vernieuwing van de ICT-omgeving in een keer te boeken in de lasten in overeenstemming met het activeringsbeleid. In 2018 is over de in het verleden gepleegde investeringen 2015-2016 voor € 456 afgeschreven. Op 31 december 2018 bedraagt de boekwaarde van de in het verleden aangeschafte ICT-infrastructuur nihil.

Investerings, afschrijvingen en boekwaarde 2018

	Boekwaarde 31/12/2017	Investerings 2018	Afschrijvingen 2018	Boekwaarde 31/12/2018
Overige materiële vaste activa	457	-,	457	0

14 Vormgeving

In de verslagperiode werd over vier thema's een bestuurlijk rapport uitgebracht. Achtereenvolgens werd er gerapporteerd over: het functioneren van het *Waddenfonds*, de aanleg van *snel internet* op het perifere platteland, de toetsing van *grote investeringen in werkgelegenheid* en de provinciale inspanningen op het vlak van de *energietransitie*.

15 Overige bedrijfskosten De post "*overige bedrijfskosten*" omvat de kosten van abonnementen van kranten en tijdschriften, bankkosten, huishoudelijke uitgaven en kosten voor het boekhoudpakket. Op deze post zijn uitgaven geboekt ter waarde van € 12.239,24.

16 Voorlichting en representatie

Deze post bevat de kosten samenhangend met de publicatie van Rekenkamerrapporten, zoals de huur van de locatie en inhuur van catering. In 2018 werden minder uitgaven gedaan dan was voorzien. Er werd een Rekenkamerrapport uitgebracht over het *Waddenfonds*, over de aanleg van *snel internet* in de perifere gebieden, over de *energietransitie* en over de mate waarin investeringen in werkgelegenheid vooraf en achteraf worden geëvalueerd.

17 Onvoorzien

In het bovenstaande is gebleken dat zich op diverse posten onverwachte uitgaven hebben voorgedaan. Deze onvoorzien uitgaven zijn opgevangen door een afzonderlijke post 'Organisatiekosten 2018' (5640) open te stellen. Derhalve werd geen beroep gedaan op de post onvoorzien.

18 Rente- en incidentele baten

In het verslagjaar waren de totale rentebaten op de depositorekening die de Rekenkamer aanhoudt nihil.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

Overige gegevens

Realisatieoverzicht 2018 en 2017 (in euro's (€))

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil 2018	Realisatie 2017
Bijdragen provincies	803.000	803.000	0	800.350
Som der opbrengsten	803.000	803.000	0	800.350
Bedrijfslasten				
Personeel				
Personeel + sociale lasten	563.554	655.000	-/- 91.446	564.709
Woon-werkverkeer + reis- en verblijfkosten	10.835	12.000	-/- 1.165	9.269
Vorming en opleiding	1.238	1.250	-/- 12	2.562
Werving en selectie	0	500	-/- 500	0
Extern personeel	68.594	35.000	+/+ 33.594	47.741
Totaal personeel	644.221	703.750	-/- 59.529	624.281
Huisvesting				
Huur en service	43.329	40.800	+/+ 2.529	39.148
Belastingen	690	700	-/- 10	580
Totaal huisvesting	44.019	41.500	+/+ 2.519	39.728
Externe diensten				
Dienstverlening Drenthe	6.038	3.000	+/+ 3.039	5.771
Automatisering	33.966	14.000	+/+ 19.966	15.056
Schoonmaak	3.796	3.750	+/+ 46	3.567
Overige diensten	7.004	6.000	+/+ 1.003	5.561
Organisatieontwikkeling	101.542	0	+/+ 101.542	0
Juridische bijstand	55.864	0	+/+ 55.864	0
Totaal externe diensten	208.210	26.750	+/+ 181.460	29.955
Bureaunkosten				
Afschrijvingen	457	500	-/- 43	6.324
Vormgeving rapporten	11.734	15.000	-/- 3.266	6.405
Overige bedrijfskosten	12.239	10.500	+/+ 1.739	13.329

Totaal bureaunkosten	24.430	26.000	-/- 1.570	26.058
Voorlichting en representatie	2.953	4.500	-/- 1.547	6.671
Onvoorzien	0	500	-/- 500	0
Som der bedrijfslasten	923.833	803.000	-/- 120.833	726.693
Rente	0	0	0	3
Resultaat	-/- 120.833	0	-/- 120.833	73.660

Ondertekening van de Jaarrekening 2018

Aldus vastgesteld te Assen, d.d. ... mei 2019.

J. van der Bij
Vice-voorzitter college

P.L. Polhuis
Lid college

Bijlage

Volgens Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) dient een overzicht te worden opgenomen van baten en lasten per taakveld. Volgens onze interpretatie kent De Noordelijke Rekenkamer slechts één programma en slechts één taakveld en is derhalve de overhead onderdeel van de baten en lasten van dit programma.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.